

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЭКОЛОГИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАР МИНИСТРЛІГІ

«Қазгидромет» РМК



Тау өзендері бойынша гидрометеорологиялық ақпараттар №39 (Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің күнделікті бюллетені)

«28-29» маусымға 2023 ж.

(бюллетеннің әрекет ету аралығы «27» маусым күні 21 сағаттан «29» маусым күні 21 сағ. дейін 2023 ж.)

құрастырылған уақыты: 27.06.2023 ж.

Мекен жайы : Астана қ., Мәңгілік ел, 11/1
Алматы қ., Абай көшесі, 32

Кезекші синоптик:	Калманбаева Р.	тел.: 8(7172) 79-83-75	e-mail: ukpp@meteo.kz
Кезекші инженер-гидролог:	Шагирова К.	тел.: 8(7172) 79-83-94	e-mail: moldagalieva_a@meteo.kz
СҮЗСББ басшысы:	Яфязова Р.	тел.: 8(727) 267-64-87	e-mail: seli@meteo.kz

**2023 жылғы «28» маусымға
ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы**

Іле Алатау	Күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Батыстан жел соғады, күші 9-14, найзағай кезінде екпіні 15-20 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 17-22 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 1-6, күндіз 9-14 градус жылы.
Күнгеі Алатау	Күндіз кей жерлерде (1-14 мм), найзағай. Батыстан жел соғады, күші 9-14, найзағай кезінде екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 9-14, күндіз 16-21 градус жылы.
Теріскей Алатау	Күндіз кей жерлерде (1-14 мм), найзағай. Батыстан жел соғады, күші 9-14, найзағай кезінде екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 17-22 градус жылы.
Жетісу Алатау	Кей жерлерде жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, найзағай кезінде екпіні 15-20 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 15-20 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 13-18 градус жылы.
Қырғыз Алатау	Күндіз облыстың таулы аудандарында өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Оңтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 21-26 градус жылы болады
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Күндіз облыстың таулы аудандарында өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Оңтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 21-26 градус жылы болады
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Күндіз облыстың таулы аудандарында өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Оңтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 21-26 градус жылы болады
Өгем жотасы	Кей уақытта өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 8-3, найзағай кезінде екпіні 15 м/с. Ауа температурасы түнде 11-16, күндіз 22-27 градус жылы.
Маңғыстау таулары	Кей жерлерде жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жел шығыстан, оңтүстік-шығыстан, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 22-27, күндіз 32-37 градус жылы.
Сауыр	Күндіз жаңбыр (2-5 мм), кей жерлерде найзағай. Оңтүстік-шығыстан соғатын жел оңтүстік-батысқа ауысады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 12-17, кей жерлерде 8, күндіз 20-25, кей жерлерде 15 градус жылы.
Тарбағатай	Кей жерлерде жаңбыр (2-5 мм), найзағай. Жел оңтүстік-батыстан, батыстан соғады, түнде күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с, түнде басым бөлігінде 15-20, кей жерлерде 23-28 м/с. Ауа температурасы түнде 12-17, күндіз 20-25, кей жерлерде 30 градус жылы.
Қазақстандық Алтай	Түнде кей жерлерде жаңбыр (1-5 мм), күндіз жаңбыр (1-9 мм), кей жерлерде қатты жаңбыр (15 мм). Түнде кей жерлерде, күндіз басым бөлігінде найзағай. Оңтүстік-шығыстан соғатын жел оңтүстік-батысқа ауысады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20, күндіз екпіні 25 м/с. Ауа температурасы түнде 15-20, кей жерлерде 7-12 градус жылы, күндіз 25-30, кей жерлерде 20 градус жылы.

2023 жылғы "29" маусымға арналған ҚР таулы аумағы бойынша консультативтік болжам

Алматы: 29 маусымда кей уақыттарда жаңбыр (0,0-10 мм). Ауаның температурасы 29 маусымда түнде 5-10, күндіз 10-15 градус жылы.

Жетісу облысы: 29 маусымда кей уақыттарда жаңбыр (0,0-10 мм). Ауаның температурасы 29 маусымда түнде 5-10, күндіз 10-15 градус жылы.

Жамбыл: 29 маусымда кей уақыттарда жаңбыр (0,0-4 мм). Ауаның температурасы 29 маусымда түнде 7-12, күндіз 15-20 градус жылы.

Түркістан: күндіз 29 маусымда кей уақыттарда жаңбыр (0,0-2 мм). Ауаның температурасы 29 маусымда түнде 10-15, күндіз 20-25 градус жылы.

Маңғыстау: 29 маусымда жауын-шашынсыз. Ауаның температурасы 29 маусымда түнде 18-23, күндіз 27-32 градус жылы.

Абай облысы: 29 маусымда жаңбыр, түнде кей уақыттарда қатты жаңбыр (0,0-15 мм). Ауаның температурасы 29 маусымда түнде 5-10, күндіз 15-20 градус жылы.

Шығыс Қазақстан: 29 маусымда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (0,0-20 мм). Ауаның температурасы 29 маусымда түнде 3-8, күндіз 13-18 градус жылы.

2023 жылғы 27 маусымдағы жағдай бойынша Іле Алатауының таулы өзендеріне шолу

Өткен тәулікте Іле Алатауының таулы өзендерінде әсерінен су деңгейінің ауытқуы байқалды. Келесі өзендерде су деңгейінің көтерілгені байқалды: Кіші Алматы өзені – Алматы ГБ-де 2 см-ге, Қаскелен өзені – Қаскелен қ. ГБ-де 1 см-ге, Есік өзені – Есік қ. ГБ-де 2 см-ге, Үлкен Алматы көлі – Көлдің солтүстік жағалауындағы ГБ 10 см-ге. Таудағы температуралық фон $0,5^{\circ}\text{C}$ мәнінен 20°C оң мәні аралығында сақталады. Таңертеңгі сағат 6-да нөлдік изотерма 4295 м биіктікте болды.

**Іле Алатауының таулы өзендерінің режимі туралы мәліметтер
2023 ж. "27" маусымға**

№	Өзен	Пункт	Биіктік. м	Ауа температурасы. °С			Жауын-шашын. мм		Су деңгейі. см		Су өтімі. м3/с			Тәуліктегі су деңгейінің өзгерісі (8 сағ.). см	Лай-лылық
				Макс. 26.06.	Мин. 27.06.	08 с. 27.06.	Күн. 26.06.	Түн. 27.06.	Орт. 26.06.	08 с. 27.06.	Орт. 26.06.	Макс. 26.06.	08 ч. 27.06.		
1	Кіші Алматы	Мыңжылқы МС	3017	10.5	0.5										*
2	Кіші Алматы	Мыңжылқы ГБ	3017			10.0			268	266				-2	*
3	Кіші Алматы	Тұйықсу а/б ГБ	2466			11.0			620	620	3.39	3.40	3.40	0	*
4	Кіші Алматы	Шымбұлақ МС	2200	17.6	10.1										*
5	Кіші Алматы	Сарысай ГБ	1928			12.0			273	272	2.67	2.67	2.53	-1	*
6	Кіші Алматы	Медеу ГБ	1700			13.0			114	112				0	*
7	Батарейка	Просвещенец д/ү ГБ	1569			18.0			48	47	0.15	0.15	0.15	-2	*
8	Кіші Алматы	Алматы қ. ГБ	1179			14.0	6.7		189	190	1.63	1.75	1.75	+2	*
9	Бұтақ	Бұтақ а. ГБ	1475			17.0			248	247				-1	*
10	Үлкен Алматы	Көлден 1.1 км биіктіктегі ГБ	2654			8.0			320	318	1.62	1.62	1.17	0	*
11	Үлкен Алматы	Проходной ө. сағасы-нан 2 км жоғары ГБ	1471			16.0			265	262				-6	*
12	Құмбел	сағасы ГБ	2150			14.0			75	74				0	*
13	Проходная	сағасы ГБ	1422			19.0			287	286	2.55	2.55	2.47	0	*
14	Терісбұтақ	сағасы ГБ	1362			17.0			212	211	0.79	0.79	0.79	0	*
15	Қаскелен	Қаскелен қ. ГБ	1133			19.0			293	292	5.58	5.58	5.50	+1	*
16	Түрген	Таутүрген а. ГБ	1054			20.0			119	117	9.90	9.90	9.30	-3	*
17	Есік	Есік қ. ГБ	1279			18.0			228	229				+2	*
18	Талғар	Талғар қ. ГБ	1199			16.0			307	307				0	2
19	Үлкен Алматы көлі	Көлдің солтүстік жағалауындағы ГБ	2500	14.5	7.1				55	50				+10	*
20	Баянкөл	Баянкөл а. ГБ	2169												*
21	Көктал	Аралтөбе а. ГБ	1630			14.0			254	254	18.0	18.45	18.45	0	*
22	Мерке	Ұлбутуй қыс. ГБ	1026						128	128	4.42	4.42	4.42	-2	*

Ескертпе:

*-деректер жоқ

**-өзен қатып қалды

**Қазақстан аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы Кеңес беру
«28-29» маусымға 2023 ж.**

Облыстар	Сел қауіпті аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
Алматы	Іле Алатауы	Маусымдық қар сызығы 3000 м биіктіктен жоғары орналасқан. Биік таулы аймақта қар жамылғысының еруі жалғасуда. Орта таулы аймақта топырақтың ылғалдануы жоғары. 28 маусымда күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 29 маусымда кей уақыттарда жаңбыр (0-10 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Күнгей Алатауы	Маусымдық қар сызығы 3000 м биіктіктен жоғары орналасқан. Биік таулы аймақта қар жамылғысының еруі жалғасуда. 28 маусымда күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 29 маусымда кей уақыттарда жаңбыр (0-10 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Теріскей Алатау	
Жетісу	Жетісу Алатауы	Маусымдық қар сызығы 3000 м биіктіктен жоғары орналасқан. Биік таулы аймақта қар жамылғысының еруі жалғасуда. 28 маусымда кей жерлерде жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 29 маусымда кей уақыттарда жаңбыр (0-10 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	Маусымдық қар сызығы 3000 м биіктіктен жоғары орналасқан. Биік таулы аймақта қар жамылғысының еруі жалғасуда. 28 маусымда күндіз облыстың таулы аудандарында өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 29 маусымда кей уақыттарда жаңбыр (0-4 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Талас Алатауы	
Түркістан	Талас Алатауы	Маусымдық қар сызығы 3000 м биіктіктен жоғары орналасқан. Биік таулы аймақта қар жамылғысының еруі жалғасуда. 28 маусымда кей уақытта өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. Күндіз 29 маусымда кей уақыттарда жаңбыр (0-2 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	
Маңғыстау	Маңғыстау таулары	28 маусымда кей жерлерде жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 29 маусымда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Абай	Тарбағатай	Үзіліссіз маусымдық қар сызығы жоқ, қар дақтары жатыр. 28 маусымда кей жерлерде жаңбыр (2-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 29 маусымда жаңбыр, түнде кей уақыттарда қатты жаңбыр (0-15 мм). Селдің пайда болуы жоққа шығарылмайды, өйткені ол жаңбырдың қарқындылығына және ұзақтығына байланысты. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз.
Шығыс	Сауыр	Маусымдық қар сызығы 3000 м биіктіктен жоғары орналасқан. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. 28 маусымда кей жерлерде жаңбыр (2-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.

Қазақстан		қауіптілігі жоқ. 29 маусымда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (0-20 мм). Селдің пайда болуы жоққа шығарылмайды, өйткені ол жаңбырдың қарқындылығына және ұзақтығына байланысты. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз.
	Қазақстандық Алтай	Маусымдық қар сызығы 3000 м биіктіктен аспайды. Қар жамылғысының еруі жалғасуда. 28 маусымда түнде кей жерлерде жаңбыр (1-5 мм), күндіз жаңбыр (1-9 мм), кей жерлерде қатты жаңбыр (15 мм). Түнде кей жерлерде, күндіз басым бөлігінде найзағай. Селдің пайда болуы жоққа шығарылмайды, өйткені ол жаңбырдың қарқындылығына және ұзақтығына байланысты. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз. 29 маусымда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (0-20 мм). Селдің пайда болуы жоққа шығарылмайды, өйткені ол жаңбырдың қарқындылығына және ұзақтығына байланысты. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз.

!!! Ескерту: Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз (5 Қосымша).

Сел қауіптілігінің белгілері және Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

Тауларға баруды және тауда болуды жоспарлау кезінде ауа райы болжамын ескеру және дауылды ескертулерді қадағалау, сұрапыл апат қауіптілігіне уақытылы әрекет ету қажет.

Сел ағынының тереңдігі 40-50 м жетуі мүмкін, ағынның қозғалу жылдамдығы-5-10 м/с және одан жоғары (жекелеген жағдайларда 15-20 м/с дейін) болады. Егер адам сел тасқынына түссе, өлімге алып келуі сөзсіз, сондықтан қауіпсіздік шараларын сақтау ерекше мәнге ие болады.

Күшті жауын-шашынның түсуінен туындаған сел қауіптілігінің белгілері

- ✓ Өзендегі судың шығыны мен лайлылығының күрт артуы.
- ✓ Өзен арнасының жоғарғы бөлігінде балшық шаңы бұлтының және гүрілдің пайда болуы.
- ✓ Селге жақын жерде топырақ беткейін шайқау.

Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

- ✓ Өзен арнасына, құрғақ арнаға және көл бөгетіне жақын жерде демалуға және шатырлы лагерь құруға болмайды.
- ✓ Бақылаушыны алға қойыңыз, сонда ол алда не болып жатқанын көреді және төнген қауіп туралы ескертеді, сонымен қатар өзеннен су алуға барғанда.
- ✓ Сұйық жауын-шашынның қарқынды түсуі және сел қауіптілігінің басқа да белгілері кезінде өзен арнасынан (жайылмасынан), құрғақ арнадан алыстау және аңғардың баурайы бойынша 40-50 м жоғары көтерілу.
- ✓ Сел өткен кезде одан өзен арнасының бойымен қашуға болмайды, аңғардың баурайы бойымен 40-50 м жоғары көтерілу керек (сел тасқынынан тастар ұшуы мүмкін).
- ✓ Тік жартастар мен тік беткейлердің астында тоқтамаңыз (топырақ беткейінің шайқалуынан, сел жақын жерде, құламалар мен тастың түсуі болуы мүмкін).
- ✓ Сел өткеннен кейін өзен арнасына түспеу, өйткені арнада сел қайта қалыптасу мүмкін.
- ✓ Сел жүріп өткеннен соң беткейлердің сырғуынан, үзілген немесе салбырап тұрған электр сымдарынан, бүлінген газ магистралынан абай болған жөн.